

Санкції також запровадили Європейська спортивна організація глухих (EDSO), Міжнародна федерація баскетболу (FIBA), Міжнародна федерація тенісу (ITF), Міжнародна федерація карате (WKF), Міжнародна федерація тасквондо (ITF), Міжнародна федерація дзюдо, UEFA та інші.

За твердженням міністра молоді та спорту України Вадима Гутцайта, «за дорученням і в координації з Офісом президента України Мінспорту працює над посиленням санкційного тиску на країни, які здійснюють повномасштабну збройну агресію проти України. Наша мета – повна ізоляція росіян та білорусів від світового спорту вищих досягнень, допоки не буде відновлена територіальна цілісність України та не будуть відшкодовані всі завдані ними збитки» [2].

Отже, спорт відіграє важливу роль, як соціо-культурний чинник, який активно використовується в організації спротиву російській агресії в широкому контексті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова КМУ від 27 січня 1995 р. N 57. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF#Text>
2. Проти Росії та Білорусі запроваджено вже 125 спортивних санкцій – Гутцайт. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/sport/836121.html>

Токарева Віра Олександрівна,

кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»

ОКРЕМІ ПИТАННЯ СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ ВОЄННИХ ДІЙ

Нагальним питанням є страхування ризиків воєнних дій, яке є високо збитковим та специфічним видом страхування через те, що не всі страхові компанії здатні забезпечувати покриття таких непередбачуваних ризиків. Історично страхування воєнних ризиків набуло поширення у Великобританії, через географічне розташування та історичну традицію перебування у стані війни з різними державами.

Історія страхування воєнних ризиків сягає часів панування на морі Іспанської Армади. Воєнні ризики є складними у їх кваліфікації, відсутності єдності понять, що може стати причиною спору між страхувальником та страховою компанією та виникненню спорів. Настання страхового випадку потребує необхідності вирішення питання щодо визнання події страховим випадком, а з тим виплати страхового відшкодування. Через те, що початок воєнних дій, *de jure* може кваліфікуватися як зіткнення, а не як війна, а для цілей договору страхування необхідно кваліфікація події як воєнних дій. Суди з цього приводу розходяться у тлумаченнях, подекуди, посиляючись на визначення війни яке міститься в джерелах міжнародного права, в інших випадках розглядають фактичні обставини справи. Це призводить до необхідності тлумачення визначення «війни» та воєнних ризиків [1].

Стандартні умови договорів страхування майна, транспортних засобів на умовах КАСКО, зазвичай, не передбачають покриття таких ризиків, як воєнні дії, терористичні акти та масових заворушень. Тому, покриття наслідків подібних подій потребує укладення окремих договорів страхування [2].

Висуваються пропозиції називати дане страхове покриття «захистом ризиків політичного насильства» через те, що поліс може передбачати покриття пакету як воєнних ризиків так і масових заворушень, забастовок, бунтів терористичних дій, ризиків [3]. Водночас, за звичай, для покриття негативних наслідків вищезазначених подій укладаються окремі договори щодо кожного ризику, адже кожний з них має свою специфіку та виключення із виплати страхового відшкодування [4].

Стосовно досвіду страхування ризику воєнних дій майнових об'єктів, на території України, то до 2022 року страхові компанії, надавали послуги зі страхування таких високо збиткових ризиків, хоча й планомірно підіймали розмір страхового тарифу з 2014 року.

Послуги зі страхування воєнних ризиків переважно надавалося й іноземними страховими компаніями, наприклад, британський Ллойдс. Страхові тарифи становили від 0,1% до 0,2% вартості майна.

Проте зростання ризику ескалації конфлікту на кордоні України, з листопада 2021 року вплинуло на стрімке зростання тарифу, та практично його підвищення вдвічі наприкінці грудня та до кінця січня, а в лютому 2022 року мінімальний розмір страхового платежу вже

становив приблизно 120-150 тисяч доларів США, а максимальний розмір страхового відшкодування був обмежений лімітом 10 млн. доларів. Відповідно, з 24 лютого 2022 року жодна страхова компанія як в Україні, так і у світі не приймає на страхування майно на території України від військових ризиків [3]. Слід констатувати, що страхові компанії не приймають на страхування ризики війни, терористичних дій, на території ведення воєнних дій.

Водночас, вітчизняній практиці страхування відомий випадок, коли страховик уклав договір страхування терористичних дій на території проведення антитерористичної операції після видання Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року» Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» № 405/201 4 від 14.04.2014. Коли подія реалізувалася, що стало підставою для виникнення спору та виплати страхового відшкодування, Вищий господарський суд України залишив у силі рішення суду першої інстанції, скасувавши рішення апеляційної інстанції, зазначивши, що, з огляду на принципи справедливості, добросовісності та розумності, укладений договір страхування навіть після видання Указу про проведення антитерористичної операції, страховиком, повинен був усвідомлювати підвищений рівень реалізації ризику, настання наслідків, а з тим і обов'язок здійснити виплату відшкодування [4].

Щодо випадку та непереборної сили в якості підстави для відмови у виплаті страхового відшкодування страховою компанією. Відповідно до статті 617 Цивільного кодексу України особа, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання, якщо доведе, що це порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили. Частина 2 статті 218 Господарського кодексу України передбачає, що в разі, якщо інше не передбачено законом або договором, суб'єкт господарювання за порушення господарського зобов'язання несе господарсько-правову відповідальність, якщо не доведе, що належне виконання зобов'язання сталося неможливим внаслідок дії непереборної сили, тобто надзвичайних і невідворотних обставин за даних умов здійснення господарської діяльності. Не вважаються такими обставинами, зокрема, порушення зобов'язань контрагентами правопорушника, відсутність на ринку потрібних для виконання зобов'язання товарів, відсутність у боржника необхідних коштів.

Також, Торгово-промислова палата України (далі – ТПП України) на підставі ст.ст. 14, 141 Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» від 02.12.1997 № 671/97-ВР, Статуту ТПП України, листом від 28.02.2022 № 2024/02.0-7.1 засвідчила форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили): військову агресію стану Російської Федерації проти України, що стало підставою введення воєнного стану із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб, відповідно до Указу Президента України 24 лютого 2022 року від № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні».

Враховуючи це, ТПП України підтверджує, що зазначені обставини з 24 лютого 2022 року до їх офіційного закінчення, є надзвичайними та невідворотними обставинами для суб'єктів господарської діяльності та/або фізичних осіб за договорами.

Серед шляхів подолання наслідків повномасштабної війни в Україні Національна рада з відновлення України запропонувала, для залучення іноземних інвестицій до завершення воєнних дій, створення спільно із міжнародною фінансовою організацією MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency, член Групи Світового банку) загального трастового фонду, на аналог існуючого в Ізраїлі [5].

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що рівень загрози терористичних актів, воєнних дій стає реальним, а з тим привертає інтерес дослідження шляхів подолання наслідків даних подій, до яких відноситься страхування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Страхование военных рисков : Проблемы толкования термина «война». URL: <http://blog.pravo.ru/>
2. Возможно ли страхование от военных рисков? 2022. URL: https://biz.ligazakon.net/ru/analytics/212501_vozmozhno-li-strakhovanie-ot-voennykh-riskov
3. Марфін І. Три особливі ризики. Чи можна застрахуватись від війни, тероризму та громадянських заворушень?. URL: <http://brit-mark.com/ua/press-centre/brit-mark-media/2013/3-special-risks-can-companies-buy-insurance-against-war-terrorism-and-civil-strife>
4. Качмар О., Бортман О. Обзор судебной практики ВСУ и ВХСУ по спорам, связанным со страхованием. URL: http://vkr.ua/content/news/files/kachmar_bortman_vkr_uz_101116_1478773612_en.pdf
5. Страхование от военных рисков станет одним из краеугольных пунктов Плана восстановления Украины – Гетманцев. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/840839.html>